

SAARE-LIIVI MERETUULEPARGI KESKKONNAMÕJU HINDAMINE

Keskkonnamõju hindamise programmi avalik arutelu Pärnus

19.10.2022 kell 17.00 Pärnu linnavalitsus, aadress: Suur-Sepa 16, Pärnu; Microsoft Teams keskkond

Osalejad: Pärnu linnavalitsuse saalis osalenute nimekiri lisatud protokollile.

Teams keskkonnas osalenud: Aadu Niidas, Ingvar Saare, Irma Pakkonen, Leino Johanson, Margit Tennokene, Margus Salundi, Merilin Kraun, Rainer Persidski, Sandor Elias, Sulev Alajõe, Ülar Rammul, Lembe Reiman, Redik Eschbaum, Georg Martin, Triin T, Kaile Eschbaum, Karmo Kõrvek, Jaanus Ilp

Protokollija: Epp Zirk (keskkonnaspetsialist, Hendrikson&Ko OÜ)

Riin Kutsar (KMH juhtekspert, Roheplaan OÜ) juhatas koosoleku sisse, tutvustades päevakava ning koosoleku ladusaks läbiviimiseks tegi ettepaneku küsimuste esitamiseks peale projekti tutvustavate ettekannete ära kuulamist.

1. Projekti tutvustus (avalikul arutelul näidatud slaidid on lisatud protokollile)

Liina Roosimägi (Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve amet) märkis, et TTJA on antud protsessis otsustaja ning järgivad, et nii programm kui hiljem ka aruanne vastaks nõuetele.

Liisa Mällo (Meretuuleparkide arendusjuht, Utilitas Wind OÜ) andis ülevaate meretuulepargi rajamise protsessist ja projektist.

Riin Kutsar tegi ülevaate keskkonnamõju hindamise programmist, tutvustades nii mõjuhindamise protsessi tervikuna kui ka kavandatud uuringuid. Lisaks tutvustati avalikustamisel laekunud ettepanekuid ning vastuseid nendele.

2. Küsimused, ettepanekud, arutelu

Siim Suursild tundis huvi, mis on plaanis teha kogu arenduse peale kavandatud ligi 9 TWh elektrienergiaga, mis on suurem kui praegu Eestis tarbitav kogus. Mis on täpne plaan ja mis eesmärgil seda arendust tehakse – kas see on orienteeritud välismaale müümiseks või muul moel väärindamiseks? Täiendav küsimus tuuleenergia kui juhitamatu energia teemal, kas Utilitas tegeleb eraldi veel kuskil juhitava energia tootmisega?

Liisa Mällo selgitas, et esimese etapiga on kavandatud suurusjärg 80 tuulikut, millega tänaste tuulikumudelite juures on võimalik toota ja võrku liita ca 5 TWh energiat. Teine etapp sõltub sellest, kui palju tuulikuid me saame üldse siia tuuleparki kavandada ja lisaks oleme me analüüsimas ka salvestusvõimalusi. Esmane eesmärk on siiski katta Eesti kodumaist tarbimist. Lisaks selgitas Liisa Mällo, et tuuleenergia on oma olemuselt juhitamatu energia, aga Eestil on ühendused teiste riikidega, salvestustehnoloogiad ja lisaks juhitavad energiad. Utilitase fookus on vaadata, mis on võimalik teha Saare-Liivi tuulepargiga, aga see ei tähenda, et see ei sobiks siia turule. On olemas eraldi meetmed ning kindlasti tehakse ka täiendavaid analüüse.

Rene Tammist täiendas, et kuna suurem osa meie laiuskraadi tarbimisest toimub sügistel ja kevadel, siis sobib meretuulepark oma profiililt päris hästi, kuna suur osa elektrienergiast toodetakse sel perioodil. Kasutustegur on suurusjärgus 50-60%, päikese- ja tuulepargid pääsevad ka turule eelisjärjekorras teiste ees. Samuti on see heaks täienduseks olukorras, kus meil on turult tootmisvõimsusi puudu.

Siim Suursild tundis huvi KMH töörühma senise kogemuse kohta meretuuleparkide osas.

Riin Kutsari hinnangul ei ole eraldi vajalik omada kogemust just meretuuleparkide projektiga selleks, et viia läbi uuringuid merel keskkonnaseisundi kaardistamiseks. Kaasatud eksperdid omavad parimat teadmist oma valdkonnas ning nende abil me prognoosime ja hindame ka kaasnevat mõju keskkonnaseisundile. Ekspertid täiendavad oma teadmisi, otsivad referentsi ja teaduspõhist teavet, et hinnanguid anda. Mõjuhindamine on prognoos ja analüüs tuginedes analoogiatele ja senisele kogemusele. Selge on, et Eestis ühtegi meretuuleparki pole, mistõttu siit merealalt referentsi ja kogemust kellelgi olemas ei ole. Küll aga on samad eksperdid olnud kaasatud juba Eesti mereala planeeringu koostamisse, mille käigus koguti palju teaduspõhist teavet.

Kristiina Nauts täpsustas, et visuaalsete mõjude hindaja Kerttu Ots, kes on kaasatud KMH töörühma, omab nt reaalselt kogemust meretuuleparkidega. Samuti on kaasatud ornitoloogid Saksamaalt, kellel on kogemust erinevat tuulepargi arendusetappide ja ka järelseirega. Kalastiku osas räägime teemal mujalt maailmast kogemust kahjuks võtta ei olegi.

Kerttu Ots kinnitas, et tal on teadmised KMH-st ning spetsiifilisemalt tuulikute paigutuse ja visuaalsete mõjude hindamise teemal kogunenud ca 40 tuulepargiga Suurbritanniast.

Irma Pakkonen esitas küsimuse: „TTJA saatis 26.09.2022 KeA-le seisukoha andmiseks Utilitas Wind OÜ Saare-Liivi hoonestusloa taotluse menetluse uuendamise eelnõu materjalid. Kuidas ja mis ajakavaga selle osas protsess edaspidi jätkuks?“

Liina Roosimägi vastas, et taotlus on täna menetluses. Laekunud on ettepanekud asutustelt, need on edastatud arendajale, ootame arendaja kommentaare. Seejärel jätkub menetlus.

Margit Tennokene esitas küsimuse: „Kas ja kuidas uued IBA alad konkreetset arendust mõjutavad?“

Riin Kutsar vastas, et konkreetse ala kohta teostab alapõhiseid põhjalikke uuringuid Eesti Ornitoloogiaühing ja nad kindlasti vaatavad ka seda, kas mingi osa kavandatava tegevuse alast on olulise tähtsusega linnuala. Kui uuringute tulemusena selgub, et mingile osale kavandatava tegevuse alast määratakse rahvusvahelise tähtsusega linnuala, siis tuulikuid sinna ei rajata.

Kuido Kartau kommenteeris tuulepargi arendajana, et koostöö on vajalik, kuna enne 2030 on realistlik Eestisse rajada 1-2 meretuuleparki ja see on makromajanduslikult vajalik. Kui me toodame rohkem kui tarbime, on meie vastu ka rohkem huvi. Täiendavalt tõi Kuido Kartau välja, et tuuliku kõrgus 400 m ei ole tänaste turul olevate tuulikute kontekstis reaalne ja arvestades tuulepargi valmimisega aastaks 2030, on 230-270 m tipukõrgus reaalsem.

Riin Kutsar nõustus, et KMH aruandes tuleb see selgelt välja tuua, millele mõju hinnatakse ja mis on see realistlik tegevus. Täiendavalt selgitas ta, et Saare-Liivi meretuulepargi esimeses etapis on arvestatud kõrgusega ca 280 m, aga kuna KMH käigus hinnatakse ära maksimaalne keskkonnataluvus, siis kuigi 2. etapp on kaugema perspektiiviga, on juba olemas teave, mis mõju on suurematel tuulikudel, et hilisem etapp vajadusel realiseerida.

Kaido Koppel avaldas toetust projektis Eesti ekspertide kaasamisele ja koostööle välisekspertidega, kuna seeläbi suureneb kogemus ja pädevus. Täiendavalt tõi ta välja, et põhjalikumalt peaks läbi mõtlema, mis infot inimestele anda – kas on mõtet täna rääkida 400 m tuulikust, kui see on tegelikult alles kavandamisel ja võibolla ei jõutagi sinna, aga sellised numbrid ehmatavad.

Siim Suursild toetas mõtet, et jääda lahendustes realistlikeks, tuues näiteks 400 m tuulikute võrdluse Tallinna teletorniga, mis on 300 m kõrgune ning seda visuaalset mõju on vajalik inimestele selgitada. Täiendavalt esitas ta küsimuse, et milline on KMH ekspertide vastutus oma töö järgselt? Kes vastutab mõjude avaldumise eest?

Riin Kutsar vastas, et mõjude eest lõppvastutus lasub arendajal. Mõjuhindamise käigus ei ole võimalik 100% kindlust anda, aga mõjuhindamise käigus prognoositakse halvima võimaliku stsenaariumi põhjal ja nähakse ette vastavad leevendavad meetmed, et need prognoosid ei realiseeruks. Keskkonnaekspertide täiendavalt vastutusele võtmiseks tuleks pöörduda selle valdkonna eest vastutava Keskkonnaministeeriumi poole, et karmistataks veelgi nõudeid keskkonnaekspertidele. Toetan ka lähenemist, et kavandatav tegevus programmides oleks võimalikult realistlik, millest oleme lähtunud juba ka käesolevas töös ning oleme juba näiteks vähendanud maksimaalset tuulikute arvu võrreldes hoonestusloa taotlusega. Programmi etapis ongi küsimusi rohkem kui vastuseid, aga aruande etapiks peavad vastused selguma.

Kerttu Ots selgitas täiendavalt visuaalsete mõjude hindamise põhimõtteid ja eripärasid.

Kristiina Nauts tõstatas küsimuse, et kas välismaised eksperdid oleksid kohalikele vastuvõetavamad võrreldes Eesti oma valdkonna ekspertidega selliste mõjuhindamiste läbiviimisel. Kas me soovime, et meie riigis teeksid otsuseid Eesti oma eksperdid või välismaised, kes ei pruugi kohalikke olusid piisavalt tunda?

Siim Suursild selgitas, et kuna kogemusi on erinevaid, siis tekivad kõhkklused. Samasugused kahtlused on planeeringute koostajate puhul. Merre ehitamise kogemust sellisel kujul täna meil ei ole, aga mujal maailmas on see kogemus olemas ja seda tuleks siis ka kaasata.

Rene Tammist märkis, et Saare-Liivi meretuulepargi projekti raames on tänaseks alustatud koostööd rahvusvahelise konsultatsiooniettevõttega Ramboll, kes omab selles vallas väga palju kogemust. Kogu protsess saab tehtud parimaid teadmisi ja eksperte kaasates.

Kristiina Nauts täiendas, et Rambolli töö mh projekteerijana anda teavet, millised on mõistlikud tehnilised lahendused näiteks vundamentide valikul. See on info, mida kasutatakse keskkonnamõju hindamisel erinevate aspektide juures. Eelprojekti tulemused on käesoleval juhul üks oluline sisend KMH aruandes. Reeglina tehakse tuuleparkidele eelprojekt olulisemalt hilisemas staadiumis.

Riin Kutsar võttis teema kokku ning märkis, et KMH programmi etapis on võimalik teha konkreetne ettepanek, millist ekspertide rühma millisest riigist on vajalik kaasata, et mõjuhindamine oleks pädev.

Lembe Reiman esitas küsimuse: „Kuidas arvestatakse Pärnu mereala planeeringust tulenevat: oluline on tuulikute elektrikaablite asukohad lahendada selliselt, et paraneb ka Kihnu jaotusvõrgu ühenduse kvaliteet põhivõrguga. Elektrienergia kvaliteedi hindamise ja parandamise vajaduse väljaselgitamiseks on eelnevalt vajalik läbi viia sotsiaalmajanduslik analüüs.“

Riin Kutsar selgitas, et elektrivarustuse analüüs on KMH programmis kaardistatud ja teemaga tegeletakse KMH aruandes. Samane küsimus oli arutelul ka Kihnus mõned päevad tagasi ning seal sai ka kaardistatud täpsemalt teemasid, mida võiks saada selles kontekstis kajastada.

Kristiina Nauts kinnitas omalt poolt täiendavalt, et selle teemaga tegeletakse ning analüüsime, kuidas või kas on võimalik Saare-Liivi meretuulepargi projekti raames parandada Kihnu saare varustuskindlust.

Ingvar Saare tõi välja, et võrguühenduse kvaliteedi puhul on vaja rääkida ka sellest, kuidas väiketootja elekter jõuaks põhivõrku.

Rainer Persidski esitas küsimuse: „Kas ja millist koostööd tehakse piirkonnas analoogsete projektide arendajatega?“

Riin Kutsar vastas, et koostöö on avatud kõikide osapoolte poolt. Nt visuaalsete mõjude esialgseks hindamiseks on küsitud Enefit Greeni tuulikute paiknemist, et saada indikatsioon võimalikust kumulatiivsest mõjust.

Kuido Kartau täiendas, et koostööd tehakse. Metoodiline lähenemine erinevates projektides on väga sarnane, programmid on sarnased. See on tugevus. Me oleme oma projekti programmi näidanud välisekspertidele, kes on andnud ka selle sisule hea hinnangu.

Siim Suursild soovis täpsustada, kuidas toimub ikkagi kumuleeruvate mõjude hindamine? Hoonestusloa taotlusi on menetluses palju.

Kristiina Nauts selgitas, et hoonestusloa taotlus ei ole hoonestusõigus ja võimalused hoonestusloa taotluse alusel tegevuste realiseerimiseks selguvad alles mõjuhindamise käigus. Me saame kumulatiivselt hinnata lõpuks seda, mis on realistlik kavandatav tegevus. Kui 2 arendust on valmis samaaegselt, siis tulebki hinnata kumulatiivsust mõlemas aruandes, kui protsessid on nihkes, siis ei olegi võimalik seda kumulatiivset mõju hinnata. Kui üks aruanne saab varem valmis, siis iga järgmine peab selle tulemusi arvesse võtma.

Kuido Kartau täiendas, et hetkel on Eestis 3 meretuuleparki menetluses ja need võivad saada valmis 2030. Oht, et tuleb väga kiiresti kõik, ei ole siiski eriti reaalne, sest nt pole piisavalt meretuuleparkide ehitamiseks vajalikku tehnikat.

Riin Kutsar lisas omalt poolt, et praktikas tuleb arvestada aruande faasi jõudnud projektidega, mille puhul on konkreetse ala tegevus läbi hinnatud, samuti ka juba rajatud tuulepargid või ehituses olevad.

Ingvar Saare tundis huvi veekaabelliini hoonestusloa protsessi kohta. Hoonestusloa menetlust ei ole veel algatatud, aga käesolevas programmis on see teema kajastatud. Kuidas see menetluslikult edasi läheb, kui hoonestusloa menetlus algatatakse? Kas kaabelliinidele koostatakse eraldi programm ja mõjuhindamine? Praegu ei ole ju osapooled saanud selles osas ettepanekuid esitada (mh ka Kihnu võrguühenduse kvaliteedi teemal). Kas praegune programm on piisav, et hiljem kaabelliinide jaoks uut programmi koostada pole vaja?

Riin Kutsar selgitas, et kaablikoridorile hoonestusloa taotlus on esitatud, sest kaablid on vajalikud meretuulepargi ühendamiseks põhivõrguga. Programmis on kirjas, et kaablite mõju hinnatakse selle protsessi raames ja vastav ala on kaetud ka uuringutega. Kõik, mis puudutab meretuulepargi rajamist merealal kuni maismaani, on käsitletud ja hinnatud käesoleva mõjuhindamise protsessis. Kui mõjuhindamine on varem läbi viidud, siis otsuses on sellele võimalik tugineda ja need mõjuhindamised liita. Juriidiliselt on selline asjade käik võimalik. TTJA peab otsuses sellele viitama. Oluline on, et sisuliselt oleks mõjud hinnatud ja teemad käsitletud. Vastav info peab olema ka programmis nimetatud. Kui peaks olema mingil põhjusel praegu näidatud aladele kaablite rajamine välistatud, siis selles osas tuleb eraldi protsess ja otsust käesolevast hindamisest ei saa.

Liina Roosimägi täiendas, et kui hoonestusloa menetlus algatatakse, siis mõjuhindamised liidetakse. Seda, kas tänane programm on piisav nii meretuulepargi kui ka kaabelliinide osas, täna öelda ei saa, sest seda otsust pole. Kui otsus tuleb, siis sellest teavitatakse kõiki osapooli.

Siim Suursild küsis, millal tuleb maapealse kaabli osa.

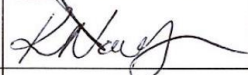

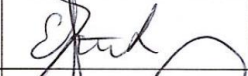

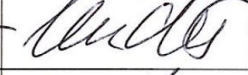
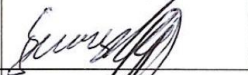
Kristiina Nauts vastas, et maapealse kaabli tööd käivad eraldi menetlusega. See ei ole käesoleva KMH osa.

Saare-Liivi meretuulepargi keskkonnamõju hindamine

Keskkonnamõju hindamise programmi avalik arutelu Pärnus

19.10.2022 kell 17.00 Pärnu linnavalitsuse suures saalis; Microsoft Teams keskkond

Osalejate nimekiri

Nr	Nimi	Esindatav huvigrupp/organisatsioon	Allkiri
1	Riin Keetsari	Põhelaenu AS / KMT	
2	Kristina Neuts	ÜÜ Utilitas Wind	
3	Kerttu Ots	WSP UK	
4	Lüsa Mello	Utilitas Wind	
5	Kadi Hansalu	Utilitas	
6	Nele Vänts	TTJA	
7	Andrus Zavadzky	Utilitas Wind	
8	Lüsa Reonikügi	TTJA	
9	Kuido Kartan	SWE	
10	Epp Zirk	Hendriksoul Ko	
11	EROST SUIORS	WBC	
12	Rene Tammisa	Utilitas	
13	MART UINDREST	EESTI KALURITE LIIT	
14	Suvi Sunniste	HÄÄDEMEESTE WV	
15			
16			